

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számíttatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetmények és pénzküldemények a kiadó hivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

A főispán urnak nem sürgős.

Egy pillanatig a dühtől reszkettem, midőn Kazy János főispán legujabb böles kijelentését hozták hírül, — azonban nagyon hamar lecsillapultam — mert hiszen manapság csak nem lehet egy főispánra haragudni, ha mindjárt bohócz szerepre vállalkozik is.

A mi szeretett főispánunk ugyanis egynéhány több társát majmolva, legujabban bohóczszerepre adta fejét. Valami túl sok okosat eddig sem képzeltünk róla, de hogy ennyire ne legyen okos, arra már igazán nem mert senki sem gondolni.

De hát nyugodjunk bele, hogy a főispánunk ilyen, — legalább a nagy hazafiui aggodalmak közepette egy-egy vidám percünk is van, mert csak nem utolsó mulatság, ha a főispán a „Dummer August” bukfezeit hányja-veti, meg mindenféle jó és rossz viczeket farag.

Rossz vicceznék minősitem a legujabb kijelentését is, mert bizony rossz vicceznék. Hogy megértjük a viccezet, körülményesebben kell elmondanunk. Nos hát, a főispán ur rendkívüli közgyűlést tüzetett ki és mikor a programba bevették Pestvármegye átiratát,

mely szerint a vármegyék felhivatnak, hogy csatlakozzanak a nemzeti mozgalomhoz és mondják ki, hogy ennek az alkotmányellenes kormányznak sem adót nem szállítanak, sem ujonczot nem adnak, — a főispán ur ezt a programponot kitörölte, mondván: „ez nem olyan sürgős.”

Mindent a maga idejében. Más időkben az ilyen főispánt ezért a kijelentéseért egyszerűen megbotoznák, mert rendes körülmények között legalább 50 botot érdemel meg érte. Ma azonban ily baj nem érheti őt érte, mert ki törődik ma azzal, hogy a főispánnak, a ki a szabadelvűpárthoz tartozik, mi a véleménye. Hát ha még figyelembe vesszük azt is, hogy ez a főispán lemondott és aztán mégis maradt, mert valami minster rámondult. Szóval, ki törődik ma a főispánokkal, kik e hajdani megbecsült méltóságból közönséges komisz ezirkuszbohócz szerepet kreáltak és a közélet porondján kaczagtató mutatóványokat rögtönöznek.

Ugyis régóta halljuk már szelében-hoszában, hogy nagyobb naplopó, mint egy főispán, nincs a földtekén — legalább most már napnál világosabban van ez bebizonyítva és bizonyára nem fogjuk elmulasztani a legelső kedvező

alkalmat felhasználni arra, hogy ezt az intézményt kitöröljük a törvénytárból, szólván azonban Kazy Jánossal: „ez még nem olyan nagyon sürgős” — indokolván mégis azzal, hogy hiszen a nyugdíjat úgy is szedik, a kik még itt vannak, hadd vergődjenek még egy kicsit, a bérüket úgy sem birják másképp is kiérdemelni.

Főispán ur! Önt Barsvármegye közvéleménye egészen letárgyalta. Önt ugyan még továbbra is méltóságos urnak fogjuk titulálni, de ezzel aztán vége is mindennek. A méltóságos czimből még nem következik a „tisztelt czim”, mert a „tisztelt czim” csak kifogástalan lovagoknak dukál és mindenekelőtt jó hazafiaknak. Erre a czimre egyelőre ne reflektáljon, mert egy pár kinevezett és az ön kezeirásával alkotott kicsiség kivételével, aligha akadna ember, akit a szeméremérzés rávenne arra, hogy ezt a megtiszteltetést rápazarolja önre, nem szólva arról, hogy a belső érzésbeli tisztelget talán még azoknál sem léssen meg, a kiknek pedig ön adott életet.

Főispán ur! A legnagyobb boldonságot is meglehet bocsátani, de azt soha, hogy valaki a nemzeti érzésből rossz viccezet faragjon. Ön a nemzeti érzésünket tá-

TÁRCZA.

A fekete hajón.

Írta: Bródy Sándor.*

Cirkvenieza. május végén.

Kis halászfalu partján, szurok sötét éjjel, tintahalra vadászva gondolkodom. Csábít a beletristika — a halászbárka fekete és a horvát hajós, a mint ősi szigonyát a tintahalra vágna: az összezavarja maga körül a tengert, elmenekül. De jönnek utánna más halászok és a rugalmas lénynek mégis csak vége lesz. Am itt elég a metaphorából, hallal politizáljunk magunkban; talán jogunk van hozzá, a hajóslegények is azt cselekszik. Annyit értek a beszédükből, hogy nekik mindegy: osztrák vagy magyar; a maguk fajtája érdekli őket. Az a benyomásom, hogy az én embereimmel és az egész nem is jelentéktelen horvátsággal nem lehet többé kutyásdit játszani; Ausztriának, a dinasztia öreg katonáinak és főképp a nemesség hegemoniájának ezek nem ülnek fel többé, nem uszithatók, fölébredtek és maguknak morognak. Talán egy kissé önérzetesebben és hangosabban, mint hozzájuk illik nekünk tetszhetik. Velünk lehet is, kell is beszélni.

A muzsa tehát alszik. Tul az isztriai

* A tragikus sorsu jeles írónak ez az utolsó nyomtatásban megjelent írása, a mely éppen ezelőtt egy hónappal, június 4-én látott napvilágot a Jövendő-ben.

parton éled és reszket néhány apró lámpás. Mintha Voloskát látnám, azt a babérövezte vidéket, a hol Andrassy Gyula, az öregebb, meghalt, ám előbb megcsinálta a német birodalommal való szerződést, de jól és karjával belemarkolt a szlávok egy jelentős törzsébe, erősen, alaposan, de okosan. Gyermeke voltam, a mikor a nekrológot írtam a kanczellárról és csak sejtéseim lehettek nagyságáról, államférfiuban szinte példátlan intenciójáról. Most látom, hogy Andrassy Gyula a kellő időben ötletebb — és látszólag bár nagyon is közvetlen — de előrelátóbb volt, mint maga Bismarck. Ahogy szórtam a betűket a kis kolozsvári redactióban, egészen elfelejtkeztem arról a helyi lapállásokról, a melyekbe csaknem bele pusztultam. És milyen véletlen, akkor jött Jósika báró, a kiről ma mint ujonnan született államférfiuról beszélnek. Komor volt és rendet akart csinálni. Vele volt segédtestvére, Wesselényi báró.

— Andrassy Gyula meghalt, arról kell írnom. Majd ha elvégeztem, parancsoljanak a bőrrömmel.

Jósika báró szótlán komolysággal ülve maradt, Wesselényi azonban felkelt:

— Igaza van, hagyjuk, majd eljövünk máskor.

Mi minden eszébe nem jut az embernek, ha a politika forró pontjaitól távol, csak a Tisza István lapjából tájékozódva medítál. Mi ad erőt ennek az urnak és azoknak, kik vele vannak, mint példának

okáért az öreg királynak és néhány öreg katonatisztnak, hogy addig, ameddig történelmet csináljanak? Nem szegény Münnich Aurélnak és százszor boldog Keglevich Istvánnak — most már égi színházakat rendszabályozó — lelke, hanem egy történelmi koncepció, a mely egy igen magasrendű és kenetteljesen ravasz fejben élhet most a legerőteljesebben. A német imperátorra gondolok, a ki a szláv és latin fajok között egy egységes német vezérletre hallgató óriási hadseregről ábrándozik. És ez az ábránd lenne a támasztéka, ereje az öreg, de még kemény és szintén erélyes osztrák császárnak, a mikor szinte a törvényt is félremagyarázza, hogy utódjai mélyen tisztelt vazallusai legyenek a nagy nemetségnék?! Tiszára végre is Berlin nagy hatással lehetett, nagyon is fiatal volt, a mikor ott élt. A protestantizmus is, a mely onnan felül árad, erősen vonzhatja és lokális, de kivételes kortestamentumánál fogva ezt az erőt másokra és más meggyőződésű férfiakra is átháríthatja. De I. Ferencz József, a kin Szent István palástja van, — a mikor ott van — nem emlékszik Königrätzre, ne mondja meg neki senki, hogy az osztrák — német nyelvű — középiskolákban az első gymnazista diákok reichsdeutschok és hogy akkor, a mikor nem adja meg a magyarságnak a mi a magyarságé, ugyszólván szolgálatában áll egy fiatal uralkodótársának, a ki megverte a hadseregét, korteskedett ellene a saját budai palotájában! Csakhogy akkor Habsburg császárrá emelkedett grófja mellett nem a kedves és kiméletlen öreg Fejérváry

madta meg e talán meggondolatlanul használt kifejezésével és ha mégis nem a felháborodás, de a csendes részvét hangján válaszol majd önnek a közvélemény, — ne higgye azért, hogy idők múltán el lesz ez felejtve és meg lesz önnek bocsátva érte. Az ön bűnéért nem lehet eléggé lakolni és csak egy mentség van az örök kárhozzátás ellen: bűnbánóan beismerni a tévedést és bocsánatért vezekelni. Ha nincs elég lelki ereje hozzá, legjobb lesz eltűnni az emberek szeme elől, mert minden pillantás, mely önt fogja érni, mérgező tördőfés lesz önre nézve és ön a legutálatosabb betegségben: a közvélemény megvetésében fog elpusztulni erről az árnyékvilágról.

Most pedig még egy üzenetet vagyunk bátrak átadni önnek, a melyet annál is inkább sziveskedjék tudomásul venni, mert Barsvármegye hazafias közönsége nem ijed meg nem egy, de 77 főispántól sem. T. i. ha nemcsak egy, hanem ha 77 főispán áll is a feje tetejére akár 77-szer is, tehát összesen 77-szer 77 felfordult főispán állana is velünk szemben, abból ugyan nem pipál senki, hogy a vármegye az ország többi vármegyéinek hazafias mozgalmához ne csatlakozzék és ki ne mondja, hogy adót és ujonczot csak alkotmányos kormányoknak ad és nem ad olyannak, a mely szabadelvűpárti bohóc főispánokkal garázdálkodik.

Kár lesz tehát erőlködni. Megbotozni ugyan nem fogjuk, de a mit kap érte, az a magáé lesz.

Hogy is mondá Brutus Caesar temetésén?! „A rossz, mit ember

tesz, tul éli őt — a jó gyakorta sirba száll vele...”

Főispán ur! Vigyázzon, hogy cselekedetei tul ne éljék önt és hogy ne szálljon minden cselekedete sirjába, — a melyet ezuttal maga akar magának megásni.

Tessék bűnbánóan vezekelni!

Dr. Török Mór.

A közigazgatás államosítása.

Irta: Ga. Ba.

Napról-napra mind lázasabban olvasuk a vármegyei és a városi törvényhatóságok feliratait és határozatait, örömmel látjuk, hogy a magyar nemzet szíve teljes melegével, soha nem muló hazaszeretetének izzó ragyogtatásával meggyelőre azon uton, mely jövőnk nagy nemzeti nagyságához, minden idők ezen legszebb álmának megvalósulásához van hivatva vezetni. Okulva bölesen a multak történelmében, a biztató jelennek böles és megfontolt felismerésével és nemzeti jogainkon alapuló kihasználásával, igyekszik magának — minden erőszak és ármány ellenére — az őt megillető jövőt megteremteni. Egyek vagyunk gondolatainkban, egyek vagyunk a cél helyes felismerésében, egyek vagyunk a kivitel módozatainak helyes megállapításában.

Történelmi időkét élünk. Nagy kort, mely nagy embereket teremtve azok által nagy dolgokat van hivatva létrehozni. Nagy dolgot azért, mert a harmincznyolcz éve tartó szédelgéseket a maguk ripők meztelenségében meglátva és csalárd szándékaikat felismerve akarjuk rommá tenni. Nagy dolgot azért, mert a nemzeti létünket évszázadok óta veszélyeztető bécsi udvari s nemzetellenes politika potemkinvárait, papírbástyáit s aljas számításokkal megépített pelyvasánczait akarjuk törvényes alapon állva, vagy a mitől a dinasztia az Isten mentse, fegyverrel megsemmisíteni.

Ebben az alkotmányos küzdelemben részt vesz az egész nemzet, annak minden egyes alkotó szerve, minden honfia és polgára. Részt vesznek tehát s még pedig első sorban a vármegyék és városok törvényhatóságai is. Az alkotmányunkat orvul kijátszani törekvő bécsi kamarilla

minden törvényt nemtudó, az autokratizmus gögijében már-már teljesen poshadozó alakjaival szemben kell nemzeti önállóságunkat megvédenünk és azt megerősítve fenntartani.

Ez a harc nem ma kezdődik. Ezt a harcot nem is mi kezdtük meg, hanem megkezdtek a bécsiek, mindjárt a hatvanhetes kiegyezés megkötése alkalmával és után. Azóta buta fővel nem csináltak egyebet, mint csak provokáltak. A hatvanhét óta eddig létezett kormányok benyújtott javaslatai és az ezek alapján készült számos lehetetlen nemzetfejlődés ellenes törvény, mint a mi például az ujonczjutalék folytonos emelése, a hadügyi követelések folytonos emelkedése, a czéltalan boszniai háboru előidézése, a közös vámterület megtartása, kereskedelmi szerződéseink Ausztria javára való megkötései, csak szemelvények azon véteksorozatból, a mit nemzetünk ellen eddig elkövettek.

Nem kevésbbé súlyos büntett az, hogy számító ravaszsággal a magyar honvédséget úgy szervezték, hogy annak sem tüzeisége, sem train csapatai, sem vonat, sem táviró, — sem műszaki ezredei ne legyenek; vagyis egy önmagában operációkra képtelen és harcászati kelléket nélkülvő, tehát arra rászoruló hadsereg legyen.

Magyarországon fegyvergyárat és arzenált egyetlenegy állítani nem engedett, Fiumében és horvát tengerparton egyetlenegy hadikikötőt nem létesítettek.

De ez csak mutató a sok gazságból. Még sokkal többet is akartak megpróbálni és keresztülvinni. Ezek között a legfontosabb a mi minket most legjobban érdekel, a minek eddigi megnevezése története talán csak a Gondviselésnek köszönhető — mert ördöge már annyiszor kísértett: a közigazgatás államosítása. Ez a gondolat a Bánffy kormány idejében lépett fel először erélyesen. Es valljuk meg, hogy okot rá a meggyök bőven is szolgáltatott. A rendetlen pénzkezelések, a hanyag elszámolások, a pénzműveletekhez abszolote nem értő, vagy azokat igen könnyelműen kezelő, sok helyütt igen megbízhatatlan tisztviselők, az ellenőrzéshez — bár felelős — de ahhoz nem is érthető felsőbb megyei hatósági közegek által észre nem vett mindenféle hibák és sikkasztások a közigazgatás államosításának eszméjét és keresztülvitelét nagyon is plausibilissá és mondjuk elfogadhatóvá is tették.

volt, hanem az erdélyi Bánffy báró, a ki visszakorteskedett.

Hogy a király makacs és katonai dolgokban nem enged beleszólást senkinek, ezt természete és kora még megmagyaráznák. Egy kicsiny vagy akár egy nagyszabású alkotmányértésbe bele lehetne menni, nekünk volna hasznunk belőle és természetesen történelmi fejlődés jutna erősebb rugókhöz De, hogy a fokozatosan lassan-lassan jó utra tért öreg magyar király belefusson a nála sokkal fiatalabb emberek kardjába — az embernek a szíve fáj érte. A nemzeti érzés kifejlődésének korszakában, neki küldeni egy aggastyánt — ezt a Fejérváryt, vagy azt a Fejérváryt — hogy a csákójával merje ki a Földközi tengert, ez nem tragikus többé, vagy ha az, így Lear cselekszik. Fenséges látvány, de sirni és nevetni kell rajta egyszerre.

... A kis fekete bárka lassan uszik velem a tengerparton. De a halászköknak nincs szerencsájuk. Azóta már odahaza, talán már odahaza is neki indították a nagy fekete bárkát. Nekik jó éjszakát, nekünk: akár véres, akár viharos, de szép virradást!

Utolsó ismeretségem.

(Szerelmesek számára)

— Hogy ismerkedtem meg vele? — kérded — jól van, tudd meg már te is kedvesem.

E szavakat intéztem volt meghitt barátnémhoz, Luizához, az ő unszó kéréseire.

Szép csöndes este volt. Mi ketten még a kertben maradtunk, míg családom többi tagjai a tágas pavillon belsejébe vonultak. Atyám és nagybátyám a sakkasztal mellé ültek, kisebb gyermekeim pedig bujdosít játszottak odabenn. Mi mindezeket csak a nyitott ablakon keresztül láttuk. Sétánkat folytatva, a kert tekervényes utain tovább és tovább távolodtunk a kivilágított pavillon ablakainak fényétől.

Valami kimondhatatlan érzés nyomta szívemet, alig bírtam elpalástolni szívemnek heves lüktetését. Az arcom égett és hü barátném oldalához simulva lépdeltem vele együtt minden czél és irány nélkül.

Tegnap kellett volna eljönnie. Ma már hiába várjuk. Nem jött, nem jött és nem is fog eljönni talán soha többé.

Velenczébe utaztunk akkor. Az alföld —fiumei vonalon jutottunk el a magyar kikötő városba, Fuméba.

Két napig időztünk ottan. Kirándultunk Abbáziába és többször gyönyörködöttünk a háborgó-mozgó tengeren, ide-oda iramodó hajókon, tengeri bárkákon és a part mentén halászó olaszok ügyességén.

Ott láttam meg őt is, kedvesem. Egy platánfa árnyában állt. Kezeit mellén keresztbe fonva elmerülve nézte a végtelen tengert. Szürke utazóruha volt rajta, széles karimájú fehér szalmakalap volt fején és apró lábait vitorlavászon cipő fogta körül.

Egy fiatal ember. Ki ügyelt volt rá figyelmesebben. Atyám, anyám, én és a tizenkét éves Pista öcsém sétálva közeleddünk feléje. Ő meg se mozdult helyén, futólag megnézett bennünket, de nekem már akkor úgy tetszett, hogy legtöbb ideig nézett reám. Lehet csak látszat volt ez. De hogy én még egyszer megnéztem, arra még most is boldogan emlékezem vissza. Én visszanéztem s abban a pillanatban mozdult meg ő, hogy utánunk irányítsa lépteit. Én nem néztem többé hátra, a szívem hevesen lüktetett, mert hallottam lépéseinek nesztét. Az apró tengeri homok elnyelte lépteinek kopogását, csak néhanéha ütötte meg füleimet a lépések nesze, az ő lépéseinek majd közelébb, majd távolabb hallatszók halk ütemei.

Egy árnyas fa alatt megállt atyám és pihenést ajánlott. Két kerti pad volt a fa alatt elhelyezve. Egyre atyám és Pista öcsém, a másikra anyám és én ültünk le egymással szemközt.

Alig ülünk egy másodperczig, midőn tőlünk nem messze, alig 20 lépésnyire a tengerparton egy hatalmas kigyót pillant meg öcsém.

Ijedt kiáltására mindnyájan odanézünk és felugrálunk helyeinkről, mert a kigyó a kiáltástól megijedve, épen mi felénk tartott menekülő útjában.

A szürkeruhás fiatal ember pedig egész hidegvérrel a kigyó felé tart, aztat nagy ügyességgel utólérve, felkapja a földről és egyik kezével fejét tartva, a másikkal annak hosszú testét gyűrűbe sodorva, felénk közeledik.

Bizonyára örömmel ragadták meg tehát odafenn az alkalmat, hogy ez a nemzeti szempontból bár igen jelentéktelen pár mulasztást arra használják fel, hogy megfosszák a törvényhatóságokat önkormányzatuktól, vagyis attól az egyetlen fegyvertől, amelylyel a nemzetellenes törekvésekkel törvényadta joguknál fogva képesek lehettek. Az 1886. XXI. t.-cz. hatályon kívül helyezése elsőrangú érdeke volt mindig az osztrák kamarillának, mert ez volt az egyetlen mód, melylyel békésen és simán lehetett volna a nemzetet a szó legszorosabb értelmében vett öngyilkosságba, vagy mondjuk még inkább egy teljes harakiribe kergetni.

Soha el nem muló hálával tartozhatunk ezért gróf Tisza Istvánnak, hogy tébolydába való örültsége folytán a neki arra a negatív, de nekünk oly édesen pozitív eredményre jutottunk, hogy a nemzet immár tisztán lát s így felismeri, sőt használatba veheti és veszi azokat a jelentékeny jogokat, a melyeket neki az 1867. XII. t.-cz. 12. §-a és az 1886. XXI. t.-cz. rendelkezései biztosítanak. Ezekben foglaltatik az ujoncz állítás és adó megtagadásának a nemzetre bizott joga.

A magyar közjog az alkotmány biztosítására szolgáló hét eszköz között magában foglalja azt az eszközt is, hogy a törvényhatóságok a törvényhozás által meg nem szavazott adók behajtása, az ujonczok kiállítására vonatkozó kormányrendeleteket nem tartoznak végrehajtani. Ez a biztosíték épen olyan súlyú és rangú, mint például a többiek közt a királyi hitlevél és eskü, a ministerek felelősége stb.

Ha ezt elvonnák, olyanná lenne a nemzet, mint az az ember, a kinek a két karját és két lábát levágnák, vagyis egyáltalán nem tudna mozogni.

Na hát ezt akarták elérni a közigazgatás államosításával.

Egy pár sikkasztás és szabálytalanság miatt kiakarták csavarni a nemzet kezéből az egyetlen fegyverét; — az eltörött kakas miatt elakarták dobni az egész puskát. Vagyis szándékosan teljesen tönkre akartak tenni. Ismételjük, legyen érte hála Tisza Istvánnak, ez nem következett be. S most már nem is fog bekövetkezni. Ez teljesen ki van zárva. Most már nem alszunk, már felébredtünk, látunk és belátunk annak a pribékbandának a veséjébe. Tovább megyek. Már egészen tisztán

látunk. Sokat látunk: csupa szédelgés meg csalás, csupa kétszínű aljas szándékot. Sok bornírságot — tisztességet semmit. Becsapás, maszlag, mézes madzag — közigazgatás államosítása fueses. Ez még csak embriójában volt, már is megdőglött. Alaposan. Szülői maguk taposták el, akaratlanul, de mindegy, Isten sugallatán, de a haza jövődjé érdekében.

De talán, sőt mondjuk bizonyosan a végeredmény nekik is egy jobb jövőt terem meg, mert talán feleszmélnék és belátják, hogy a nemzet nem az „enyim”, a hadseregem, a népem szintén nem az „enyim”, hanem a nemzetnek van királya s a király a nemzeté. „Mert a nemzetnek királya az „enyim”, a hadsereg az „enyim”, a népe az „enyim”. Mert Norvégiában is a nép az „enyim”, a király pedig most már nem az „enyim”.

Tanügy.

Tanulmányut.

Mikor már kifogyunk a témából, tanulmányutakról kezdünk beszélni, tervezni. Nagyon sok mező áll ilyenkor a tudós előtt. (Még az is, a hová a Csákó téhen jár.) Egyik a nemzetiségeket veszi szemügyre, más a népszokást vizsgálja, másik a divatját tekinti, ez a gazdasági mutatókhoz közelebb jár, az a nép lelkét kutatja, emez új levegőt kíván, amaz tudja Isten mit keres; és így mennek szét ki erre, ki arra.

Hédervári Gyurka és Mészai Imre öszszeszóltak, hogy ők együtt tartanak. Mintagazdaságokat akartak látni. El is mentek egy nagy urhoz, báró Schwarzhoz. Arrafelé Érsekújvár közbeeső állomás; arról nevezetes, hogy két órát kell várni. Ilyenkor aztán a várakozók vagy bemennek a városba, vagy nem.

A két kirándulónak kísérője is akadt, a helybeli pap, a ki valóban ki- és megérdemelte a „helybeli” nevet, mert biz annak mindig helyben kelt a nap. Biz az el is volt a világtól, mint Makó Jerikótól. De mégse! A biblián kívül is olvasott valamit. No az a híres — talán a komáromi — kalendárium, az már biztosan az övé volt. A jubileumi számot fejből tudta. Szerették is érte a — disznótorban.

Bajsa is volt, még pedig belül, mint a helybeli lányok mondták. No, még egy

kisérőjük volt, de ez valami vargastilben megszerkesztett ákom után került elő nagy sokára. Nem hiába volt ő a falu esze. Hát hová lettek a többiek? Be a városba — Érsekújvárhoz — még jókor értek és hogy az idő jobban muljon — egy-két glázli után — a már előre kiszemelt czirkuszba mentek. Bement a trium. Hogy ha az elejét nem is, de a végét megnézik. Azt tartották, hogy a vége jó csak mindennek — (még a tárczának is).

Hédervári (de hosszú) jól tudta a járást az ilyen helyeken, míg Mészai meg a pap csak olyan csepüskét ismertek. Meg kell még jegyezni, hogy Mészai is olyan fajta volt mint a pap; ugy madártávlatból rokonok is voltak. Mészai, a nőülhető és nősíthető, már özvegy is volt. Fiatal korában az öreget kedvelte. Talált is közöttük. Mikor ezt már elhantolták, jó sokára fiatal szeretet volna, de már az a világ sora, hogy a virág se szereti a tavalyi lepkét. Ezért élt ő már magába.

Mészai meg a pap alig győzték nézni a sok fényt a körös komédiában. Csak ugy káprázott a szemük tőle. Ők oda kívánczok a magas helyre, de Héder felvilágosította őket, hogy nem az az első hely; ott a szakácsnék, inasok és a bakák telepedtek le és lesik az Augustot, meg hogy mikor lehet tapsolni.

Leültek az első sorba. Éppen egy ló futkosott körül, a melyik az elrejtett kendőt kereste. A bohóc a pad alatt volt és Mészai zsebébe dugta a kendőt. A ló neki ment a zsebknek. Volt is nagy riadalom a gorombaságért. El is mondta Mészai a lónak minden ragyogóját; de hiába nem az volt a hibás. Persze a többiek nagyot mulattak az idegen mérgén. Ezután a bohócok kerültek elő. A pofokodáskor már ő is kente a markát. Hátha segítség kell. De jobbra fordult a dolog s pukkadásig volt Mészai meg a pap, olyan jóízűt hahótáztak, hogy — mint a láng ragadt a többiekre — és nevettek. Nevetett mindenki a két idegenen. Mikor meg a légtornászok jöttek ugy szörnyűkődtek, hogy majd az összes levegőt magukba szívták. A pap már könyezett is mikor fönt a trapézban a lábfejen lógott a férfi és az asszonyt lábánál fogva lengette.

Mészai ismét a markát készítette, ha esetleg esik, megfoghassa Ez is elmúlt a közönség sajnálkozására és e kettő öröme.

Csak most néztem meg jobban a fehér arcu fiatalembert. Fekete haju fejéről e közben a szalmakalap legurult és én bámulva láttam benne azon férfit, kit már egy ízben Genben, a tó tükreán láttam esolnakázni. Ekkor is csodáltam bátorságát. Egy apró csolnákon ülve röpitette át a genfi tó hullámain.

A kigyóval egyenesen felém tartott. Én sikoltva menekültem tőle.

— Ne féljen kisasszonyom, csak vízi kigyó, nem bánt az — mondá angol nyelven.

Én csak akkor tértem magamhoz ijedségemből, mikor Pista öcsém nagy sajnálatára a tengerbe vetette azt.

Mélyen meghajolva mutatta be magát szüleimnek s velem — látszólag — nem törődve, felemelte nagy karimájú szalmakalapját és mélyen meghajlva magát, köszönt és távozott. Oly hidegen, oly méltóságosan lépdelt tovább, mintha semmi sem történt volna.

— Valódi angol — mondá atyám — bemutatja magát és szórakozottságában egyszerre el is bucsuzik. Valódi bolond ez az angol.

Nekem oly kinosan esett atyám megjegyzéseit végig hallgatnom.

Másnap reggel 4 órakor hajóra ültünk Velence felé. Szép idő volt. Az utasok mind a fődélzetben voltak. A sokaság között, legnagyobb csodálkozásomra, az angol is felismertem. Sötétbarna nyári öltönyben, ugyanolyan színű vászonsapka a fején, háttal egy árbozfára támaszkodva,

épen ugy mint az nap előtt, mellén kezeit keresztbe fonva, végtelen hidegvérrel nézte a sok nyüzsgő utast. Én elhuzódni igyekeztem, távolabb menni, hogy ne lásson, de ő észrevett engem, kezeit leeresztve, méltóságos hidegen köszönt és visszahelyezkedett régi állásába.

Engem sértett, bosszantott kimért hidegsége. Öszintén megvallom örömmel társalogtam volna vele. Az angol nyelvet — nevelőnőm állítása azerint — egészen jól beszéltem. Megleptem volna azzal, hogy hazáján kívül is szeretik az ő anyanyelvét, hogy magyarhonban is értik nemzete irodalmát s a jó ég tudja, mi mindent össze nem beszéltem volna neki.

Ő követte nyomomat. Kétszer láttam Velencében, egyszer Nápolyban s mikor hazaérkeztünk, itt a kertünk végében elfolyó patak mellett sétált naponkint kétszer, korán reggel és estefelé. Azon a topolyfás mezei uton, melyen nem egyszer sétáltunk el ide-oda.

Ott láttam őt többször, állva egy helyben, elmerengve nézte a csobogó patakot, hallgatta a kert bokraiban tanyázó fülemülék énekét, szedte csokorba a mezei virágokat.

Ő a hálátlan, kit tegnap vártunk, hogy megérkezék; azt hiszi talán, hogy mi is olyan gyorsan megfélekedtünk barátságáról, mint ő mirőlünk megfélekedezett.

De minek beszéljem tovább. Hiszen a többit te is tudod. Tudja mindenki, tudja az egész világ, tudják a kert virágai, a sötétzöld színű gesztenyefák, a karsu je-

genyék, a patak csobogó habjai, mindenminden — hogy szeretem. Tele van a szívem az ő iránta érzett szerelemmel; őtet látom álmaimban, az ő nevét sóhajtja keblem öntudatlan, az ő méla, hideg szavai hangzanak füleimben, a mint rossz magyarsággal rebegi:

— Etelka, én legnagyobbban szeretlek tégedet.

Hiszen ismered Luizám, hiszen tudod mi ő nekem, hiszen érzed ugy mint én: mit tesz az, ő tőle bucsut venni örökre!

Igen én érzem és tudom, hogy sohasem látom szép alakját, hogy sohasem nézek többé kék szeméibe. Elhagyott, vége mindennek.

Ez utóbbi szavakat elmondanom oly nehezemre esett, de könnyebült a szívem, hogy fájdalmamat Luizával is közöltem.

Szegény barátom. Neki is van féltett titka, az ő szive is vérzik, mert legszebb éveiben, 24 éves korában, alig egy éves boldog házasság után, hön szeretett férje itt hagyta őt özvegyen, magánosan. Ő megérti szívem fájdalmát, ő el nem árulja titkomat.

* * *

És ha néha elmerülök emlékeimbe, még most is annyi év után, jól esik reá gondolni, az én angolomra. Pedig most már férjes asszony vagyok. Férjemet szeretem s ő is engem. De a szív, az a bohó kis husdarab, az nehezen, igen nehezen feledi az első szerelmet. B. K. Etel.

4.

A némajátékban furesa volt Mészinek, hogy beszéd nélkül is megértik egymást, ő meg hányszor beszélt és hiába; de legjobban bámult azon, hogy oly sokáig bírja ki az asszony szó nélkül. Azt is mondta a papnak, hogy ő bizony ilyen dolgot nem hagyyna szó nélkül. A mókákon meg ismét annyit kacagtak, hogy öröme telt bennük az egész vendégseregnek.

Mikor már vége lett a némajátéknak is, egy uri ember lépett Héderhez és hálatelt arc kifejezéssel szoritotta meg a kezét: „Igazán jól mulattunk! Nagyon köszönjük, köszönjük jeles társulatának közreműködését.” K. S.

Tanítók gyűlése.

A garamszentbenedeki esperesi kerület tanítósa folyó hó 10-én tartotta évi gyűlését Hizéren, a róm.-kath. népiskolában. Főtisztelendő Kormanovich Endre alesperes elnöki megnyitójában a fölötti örömeinek adott kifejezést, hogy kerületében sok tanítónál különösen a magyarosításban látott nagy haladást. Megemlékezett hercegprimásunkról is, akinek aranymiséje alkalmával disztributumot küldött az egyházmegye papsága és tanítósa. Az egyesületnek — ugymond — az örömon kívül fájdalomtól is volt része. Gergely kistapolcsányi kántortanítóban és Gyarmathy hízeri tanítóban a kör két buzgó tagját veszté el; az előbbi a kör világi elnöke, az utóbbi pedig pénztárosa volt. Ezután következett a világi elnök megválasztása. Az egybegyűltek Molnár Gyulát a kör jegyzőjét választották meg egyhangulag. Az így megüresedett jegyzőségre Kupis Géza választott meg szintén egyhangulag, valamint Liszy János pónztárnoknak.

Az egyházi elnök jelenti, hogy az elmúlt évben 12 helyen volt tanítóválasztás.

A kath. tanítók segélyalapja javára tagok gyűjtése céljából felszólítás olvastatott fel. Itt Bura Gyula azt említi felszólalásában, hogy ne lépünk be, ő tagja de nem lesz már, mert nem emlékszik rá, hogy valaki kapott volna onnan némi segítséget. Ajánlja, hogy lépünk be inkább a kántorok nyugdíj egyesületébe a melyet Szokoly István tervezett.

A segélyalap országos gyűlésére küldöttégi tag választott titkos szavazás útján. A szavazatok Bertalan, Veszely és Stampay között oszlottak meg.

Az egyházi elnök említi, hogy az esperesi alaptól 40 koronát kap, a mit a körnek ajándékoz. Ezt a kör tagjai megköszönik. Említi továbbá, hogy Szilányi pápai prelat aranymiséje alkalmával 120 ezer koronát szentelt jótékony célra. Mivel ezen összeg harmadát a tanítók kapták, indítványozza, hogy ezért köszönetét fejezze ki a kör. A kör elfogadta. Még intézkedik az egyházi elnök, hogy a jegyző írjon a közigazgatási bizottsághoz az iránt, hogy a kör tagjai fuvar és napi díjat kapjanak a tanítói gyűlések alkalmával.

A világi elnök felszólal a miatt, hogy a kartársak temetésén sem meg nem jelenünk, sem pedig részvételünknek kifejezést — koszoru által — nem adunk. Indítványozza, hogy a plebánus urak értesítsék a szomszéd plebánusokat, ha valamely tanító elhal, a koszorut a közlő érdekelt plebánus szerezzze be a kör pénztárának terhére. Az egyházi elnök Csernik plebánost bizta meg, hogy a legközelebbi papi gyűlésen hozza fel ezt.

Molnár Gyula székfoglalóul „Miért hagyja el oly korán az ifjú a hit és erkölcs útját?” című értekezését olvasta fel. A felolvasáshoz Csernik Alajos plebánus szólt. Örül, hogy ismét a hit és erkölcsről hall. Említi, hogy jelen volt a bars megyei népnevelők gyűlésén is. Ott Porubecz Győző áll. ig.-tanító olvasott fel a beszéd és értelem gyakorlatokról. Ezen felolvasásában kifejezést adott annak, hogy egész tanítósunkat vallás szője át.

Csernik buzdítja a tanítókat, hogy csak munkálkodják s ne esüggedjünk mint jgáz ugyan, hogy addig, míg Isten kegyelméből bő aratásaink lesznek, gazdaságilag

lesz templom és ha az emberek nem mennek templomba. A kereszténység elérte a maga célját: a keresztény eszme áthatotta az egész világot. S ha minden elpusztult, jóvá lesz az, mert belátja az emberiség, hogy a vallásból haszna van. Igen — ugymond Csernik — a vallást nem azért nyilatkoztatta ki az Isten, mintha néki a mi imádságunkra szüksége van, nem önérekből tette azt, neki a mi dicsoúsításunkra nincs szüksége, de tette azért, hogy nekünk jót tegyen, hogy hasznunk legyen.

Visszatér Porubecz felolvasására. Ott 4—5 féle beszéd- és értelemgyakorlati vezérkönyvet sorolt fel s az egyesület — vele együtt — egyet sem tart azok közül helyesnek. Azt mondja Csernik, hogy kell még egy könyvet írni, de az tartalmazza azt a sok jót, a mi a többiben van. Ne tartalmazzon az fölöslegeseket. Ajánlja, hogy a nyelv- és vallásoktatásra, nevelésre fektessük a főszűrt. Szomorú, mikor nagyjaink dikeziókat mondanak s csak úgy pofozzák édes hazánk nyelvét; tiz percznyi beszédben 20 hibát is ejtenek. A vallást is — mint a többi tárgyat — szemléletesen tanítsuk.

A tagsági díjak beszédése után a világi elnök bezárta a gyűlést.

Közgazdaság.

Aratás előtt.

Az az aggályos, csaknem rettegetig menő félelem, mellyel minden évben a bekövetkezendő aratás elé nézünk, az a remegés, mely elfog minket arra a gondolatra, hogy sokszor szép eredménnyel kecsegtető gabonaföldjeink az elemek kedvezőtlen beavatkozása folytán még a tizenkettedik órában is tönkre mehetnek és sirba vihetik a hozzájuk fűzött szép reményeinket; bizonyítja legjobban, hogy gazdasági jövedelmi forrásunk mily borzasztó egyoldalú, hogy gazdasági jövedelmiforrásunk csaknem kizárólagosan a mezőgazdaságra támaszkodik.

„Kizárólagosan” mondom, mert bizony ha, ne adj Isten, a természet szeszélyéből e termelési ág több éven át satnya eredményt hozna, hát anyagilag könnyen tönkre mehetnénk. Ez a tudat nyilatkozik meg mindenkinél, mikor az aratásnak rettegett kedvezőtlen eredményére gondol. Mindenki érzi, hogy bizony nem jól van úgy, hogy annyira teljesen rábizzuk magunkat a természet szeszélyeire, de egyszersmind azt is érzi és tudja mindenki, hogy ezen változtatni is kellene, mert változtatni lehet.

Culturállamnak valljuk magunkat, de ha gazdasági berendezkedésünket tárgyalagos szemmel nézzük, be kell vallanunk, hogy ezzel legalább is hizelgünk magunknak. Hisz az egyes államok magas foku kulturájának legfőbb jellemvonása éppen az, hogy lehetőleg összes gazdasági jövedelmi forrásainak legteljesebb kihasználása által, a megélhetés minden eshetősége biztosítva legyen. És éppen ezért az egyes culturállamok az egyes termelési ágakat, úgy az őstermelést, mint az ipart és kereskedelmet egyforma gondnal ápolják és igrkekeznek tökéletesíteni. S vajjon hogy állnak a viszonyok e tekintetben minálunk?

Az őstermelés és mezőgazdaság az elsőrangú termelési águnk illetőleg jövedelmi forrásunk. Ezek szerint azt kellene hinnünk, hogy miután az azt kellene főfoglalkozásunk, e termelési ágat oly tökéletességgel és kiváló szakértelemmel folytatjuk, hogy e tekintetben példaképpen szolgálhatunk. Sajnos azonban ez nem így van, mert úgy agazdasági eszközök alkalmazása, mint főleg a belterjes gazdálkodás tekintetében, még Európa kiválóan iparos államai mögött is messze hátra maradtunk. Iparunk és kereskedelmünk pedig alig van és ez éppen a mi legnagyobb bajunk.

Itt volna tehát az ideje, hogy gazdasági bajainkon alaposan javítsunk, mert igaz ugyan, hogy addig, míg Isten kegyelméből bő aratásaink lesznek, gazdaságilag

valami nagy baj nem érhet bennünket, de hát ki mer azért jótállni, hogy az mindig így lesz. Jöhetnek évek, mikor mezőgazdasági jövedelmünk nagyon is megcsappan s mikor aztán nem leszünk képesek az egész országot megrázkódtató változást elkerülni. Az okos és előre látó ember pedig nem várja be a vést, hanem elébe vág annak.

Lássuk tehát az egyes legsürgősebb gazdasági teendőket legalább körvonalozva.

Mezőgazdasági téren fel kell hagynunk a túltengő magtermeléssel, mely inkább csak a nagybirtokra vagy legföljebb a középbirtokra bir megfelelő jövedelmezőséggel, mert a kisbirtok természetét tekintve e termelés egyoldalú és kevésbé jövedelmező és ehelyett jórésben az állattenyésztést, kereskedelmi és ipari növények, gyümölcs és szőlőtermelést kell erősebben művelni.

Ez által nem csak hogy nagyobb jövedelmet biztosítunk a kisgazdának, hanem egyszersmind helyrehozzuk a termelési egyensúlyt és megszüntetjük azt a fonák helyzetet, mely az által áll be, hogy egyrészt bizonyos terményeket oly mennyiségben természetünk, hogy nem találunk piacot azok elhelyezésére, másrészt igen sok mezőgazdasági termék különösen ipari és kereskedelmi növényekből és kerti veteményekből tekintélyes behozatalunk van, dacára annak, hogy ezeket idehaza is természetesen lehetne.

Fel kell karolnunk az ugyan jelentéktelennek látszó, de voltaképen igen jövedelmező gazdasági mellékfoglalkozásokat is, mint a milyen a méhésztet, selyemhernyó tenyésztést, haltenyésztést stb. Kutatnunk kell új keresetforrások után. Rengeget Istenáldás, sok kedvező körülmény és alkalom van, a mire ügyet sem vetünk, a mit felhasználatlanul pusztulni engedünk, mialatt Isten, haza, korszellem ellen zugalódva, pipaszó vagy másokat megszóló terefere mellett, otthon tétlenkedünk.

Mennyi vizünk, tavunk van még mindig, rucza, lud, hal és vízi madarak nélkül; mennyi pompás „ulj” föld kínálkozik hegyoldalaink tövében, a melyet burgonyának ültetünk be, a helyett, hogy zamatos gyümölcsöt termesztünk? stb. stb. a mikor fel kellene használni minden talpalatnyi földet, hogy abból becsületes hasznot huzzunk. Még az utak dűlők, sánczok széleit is mindenütt fákkal kellene beültetni.

Erre a gazdálkodási módra kell népünket megtanítani és arra törekedni, hogy a munka, szorgalom, takarékoság hármass erénye tegye naggyá a nemzetet. A kormányoknak és a társadalomnak, különösen a papoknak, tanítóknak, jegyzőknek kötelessége, hogy népünket kellő utbaigazítással lássa el, oktassa, tanítsa és vele a haladás eszméit megismertesse, mert csak így lehet létét biztosítani és megakadályozni azt, hogy népünk halomszáma ki ne vándoroljon, a mi természetesen szintén hátrányára van mezőgazdaságunknak, de főleg nemzeti törekvéseinknek.

Az okos, beható és sokoldalu gazdálkodó rendszer mellett azonban kiváló fontossággal bír a helyes földbirtok politika megteremtése.

A parasztbirtokok tulságos elaprózásának káros hatásait már nagyban érezzük. Ugyis azt is, hogy a rengeteg hitbizományok és latifundiumok mellett népünk nagy része szántóföld nélkül, vagyis a mi ezzel egyet jelent, megélhetés nélkül marad. Arra kell tehát törekednünk, hogy népünket parcellázás útján akár haszonbérből, akár örök tulajdon révén földbirtokhoz juttassuk.

Nagyon üdvös volna Beksics Gusztáv birtokáthelyezés elméletének megvalósítása, mely abból áll, hogy a magyar paraszt az állam, társadalom támogatásával az Alföldön, a Dunántúlon és Erdélyben szántóföldet kapjon a latifundiumokból és hitbizományokból, ezek pedig cserében a Felföldön és Erdélyben nyerjenek illő területeket. Így a magyarság megerősítése biztosítva volna s a csere a nagybirtoknak nem ártana, mert a magyarság a szántófölde-

kért vagy illő vételért fizetne, vagy mint örök bérletekért jó hasznóbért biztosítana, a paraszt pedig megkapná vágyának netovábbját, az áldott szántóföldet.

Mezőgazdaságunk megerősítését célzó ilyettén való munkálkodásunk mellett azonban még sokkal nagyobb energiával kell dolgoznunk önálló iparunk és kereskedelmünk megteremtésén. Az önálló ipar megteremtése nemcsak általános nemzetgazdasági szempontból szükséges elkerülhetetlenül, de mezőgazdasági szempontból is. Találón mondja, Zichy Jenő gr.: „kifejlett ipar nélkül intenzív mezőgazdaság el sem képzelhető. Azért vagyok én az önálló vámterület híve.” Csak hogy e célt nem oly könnyű elérni, mint azt gondolnók. Kétségtelen, hogy az önálló vámterület sokat lendítene iparunkon és azért küzdünk is kell érte teljes erővel, kitartással és csüggedés nélkül, de nagy tévedésbe esünk akkor, ha azt hisszük, hogy érte küzdve, a magyar ipar ügyének eleget szolgáltunk, ha azt hisszük, hogy csak az önálló vámterületet kell behoznunk, a többi aztán magától jó. Sohasem. Ha igaz szándékunk megteremtene a magyar ipart, akkor első és legfőbb feladatunk legyen, egységessé tenni társadalmunkat.

Le kell dölnie a születés, vallás, foglalkozás szülte válaszfalaknak. Különösen a társadalom intelligens részének kell törekedni arra, hogy a felekezeti osztály vagy a nemzetiségi érdekből keletkezett szétválasztás helyett egyetértést tudjon teremteni s a maga szellemi műveltségével, erkölcsi súlyával vagyis jellemével, önzetlen hazaszeretetével elérje azt, hogy itt e hazában minden faj nem színből, de szívből legyen híve a magyar államnak s így a lelkek mélyén birja alapját az egységes magyar nemzeti állam.

Az emberek értékének megítélésében csak egy mértéket szabad ismernünk: miként teljesíti mindenki a maga hivatása kötelességeit. S azért az az iparos vagy kereskedő, ha hivatásának híven megfelel, ép oly mértékben méltó a tiszteletre, mint az államférfi, a nemzetgazdász, az orvos, az ügyvéd, a tanár vagy bárki más. Nemcsak hangoztatni, de át is kell éreznünk azt a szép elvet, hogy valóban csakis a munka az egyetlen, a mi nemesít.

S ha mindezt megértettük, mindezt magunkévá tettük, és társadalmunkat ezen elvek alapján egységesítettük, akkor nem kell aggódnunk többé.

Az ilyen társadalom, ha komolyan akarja és a cél érdekében, mint egy ember száll sikra, meg fogja teremteni és diadalra fogja juttatni a magyar ipart Ausztria ellenére is és az önálló vámterület nélkül is.

Az önálló vámterületet különben megcsinálhatjuk mi magunk is. Nem kell megvárunk, míg Isten és ő Felsége legmagasabb kegyelméből a vámsorompót az ország határán valóságban felállítják, hanem addig is mindenki tartsa szent kötelességének a vámsorompót saját házában felállítani s az lenne csak az ideális állapot, ha ilyesformán az önálló vámterületet a gyakorlatban csakugyan feleslegessé tennék és így minden veszély nélkül élvezhetnők a szabad kereskedelem áldásos hatását.

Lépjünk ki a küzdés terére, ne féltsük és főleg ne sajnáljuk pénzünket, hanem létesítsünk iparvállalatokat és azoknak prosperálását biztosítsuk az által, hogy idegen iparcikket mindaddig ne vegyünk, a míg arra feltétlenül rá nem szorultunk. Különösen kereskedőink tehetnek sokat e tekintetben. Ők akadályozhatják meg legjobban az idegen ipari termékek terjedését és ezzel egyidejűleg a magyar iparcikkeket is mind szélesebb körben terjeszthetik. Hisz sokan és sokszor hangoztatták már ezt az elvet és mindenki belátja annak feltétlen szükséges voltát, de a kivitelben, ott már mindenki elmarad. Pedig e csendes működésünkkel összehasonlíthatatlanul nagyobb szolgálatot tehetünk

hazánknak, mint az örökös politizálással s nem szükséges mellünkét verdesve ország-világnak kiáltani, hogy bizonyítsuk jó hazafi voltunkat, mert ilyen uton bizonyíthatjuk csak igazán, hogy tisztán és minden mellékgondolat nélkül csak a haza érdekeit tartjuk szem előtt, hogy nem a hatalom és dícsőség vágy, nem a népszerűség hajhászás, sem pedig a anyagi érdek az, mi lépteinket vezérli.

S majd ha füstölő gyári kéményeink hirdetni fogják, hogy már a magunk lábában is meg tudunk állni, ha majd alsóbb néposztályaink eltűnt nyomora bizonyítani fogja, hogy hazánk virágzásnak indult, akkor aztán büszkék leszünk rá, hogy e virágzás nem idegen segítség, hanem csak fiai fáradságos munkájának és áldozatkészségének gyümölcse s ez lesz egyszersmind a mi legszebb jutalmunk.

Tökéletesebb mezőgazdaságunkkal és fejlődő iparunkkal párhuzamosan fog haladni kereskedelmünk és itt a főgondot arra kell fordítani, hogy modern kereskedelmi berendezések, helyes kereskedelmi törvények és kereskedelmi szerződések útján kereskedelmünknek nemzeti irányban való előrehaladását biztosítsuk.

Különösen kiviteli kereskedelmünk nagyobb foku fejlesztésére kell kiváló gondot fordítanunk. Ügyelnünk kell arra, hogy az olyan piacokat, mint például a Balkán államok, melyek földrajzi fekvésüknek fogva is kedveznek kivitelünknek, el ne hódítsák előlünk, mert bizony e tekintetben már eddig is sok mulasztás történt és sok veszteségünk is volt, melyeknek csak a rossz kereskedelmi politika volt az oka. E kérdések valamennyije alaposabb és főleg részletesebb tárgyalást igényelne, de hát ez egyrészt egy ily cik keretében el nem fér, másrészt pedig már az eddigi érdekekből is beláthatjuk, hogy mennyi temérdek teendő várakozik az egész országra és látjuk egyszersmind azt is, hogy ha egyszerűsítjük nagyozásra berendezett háztartásunkat, ha okosan gazdálkodunk, ha igyekezünk fejleszteni meglévő foglalkozásainkat és keresni új jövedelmi forrásokat s ha általában komolyan fogunk a munkához, nagyon sokat javíthatnánk gazdasági állapotunkon és sokat orvosolhatnánk összes bajainkon.

Török Aladár.

Nem aforizmak.

Irtá: Góbbé.

Interju a kávéházi bárónőnél.

(Wertheimer Simon, Aranyosmaróth legnagyobb kávéházának tulajdonosa kászirndül egy „bárónőt” szerződtetett. A híriási szenzációt keltett, mert Aranyosmaróthon mérsékelt számban vannak olyan urak, a kik eleven bárónővel már beszélgethettek. A bárónő miután háromszor nem jött meg az esti vonattal, negyedszer végre mégis megérkezett. A kávéháza megérkezve azonnal fogadta lapunk tudósítóját, ki az érdekes interjuról a következőkben számol be.)

A főrangú hölgy egyszerű, de izléstelen pongyolában fogadott, az utazás egy kissé elbágyasztotta. Akkor előadtam jövetelem czélját, ismert előzékenységgel leültetett, cigarettát és cognacot kért tőlem. Nos — mondá hamiskás mosolylyal, — várom a kérdéseit!

Nem is hiszi bárónő, mily izgatottan vártuk. — Tudja, egy olyan főrangú nő, mint méltóságod, nagyon ritkán olyan idealista, hogy csupán passzióból erre a kissé szurós-tövisek pályára adja magát...

Hát abban igaza van, kedves Góbbé, mert biz ez a pálya eléggé szurós no meg — tette hozzá ujjacskaival megfenyegetve — elég tövisek is, de hát tudja, én azt tartom, hogy nekünk mágnásoknak is ki kell már egyszer a munka terére lépniünk, hiszen évtizedek óta hangzik a panasz, hogy mi arisztokraták megvetjük a komoly munkát. Pedig látja, ez nem áll...

Honnan tudja?

Na, ne zavarjon, inkább hozasson be 15 pohárka konyakot!

(Csengettem; a pinczér bejött, megjelent, ott volt, elment, kiment, visszajött, konyakokat letett, elment, kiment.)

Nahát — folytatta — én dolgozni akarok, még pedig sokat, meg akarom mutatni, hogy a mágnás is tud dolgozni...

És — mondja bárónő — mily reményekkel jött ide, mit gondol, meg tud-e felelni az elébe néző fényes feladatoknak?

Oh, már van gyakorlatom, azelőtti állásomban egyszer este megittam egy félóra alatt 6 üveg sört, 14 fekete kávé, 42 pohár konyakot, 8 knikebájnt, egy pohár malagát és 3 absynthet, azonfelül megettem 3 kaviárt, 20 szardiniát, 6 ringlit a levébe jól bemártogatva, 10 kuglerbombont. Hát ez csak elég, mi?!

Sőt, véleményem szerint sok, pláne sok annak, aki ezt mind fizette! Ez legalább 10 forint!

Ah, hová gondol, hát maga azt hiszi, hogy én csak eszem és iszom?

Nem értem, — azaz, hogy...

Maga haszontalan, nem kell mindjárt rosszra gondolni, én csak azt akartam mondani, hogy én még azonfelül zuzok és török, mint egy török, — ez aztán az, a mi sokba kerül!

És mondja bárónő, mennyi ideig óhajt itt maradni?

Azt gondolom, két hétig. Tudja, sok helyre hinak s európai körutamban ez még csak a negyvenhatodik hely s szeretném egy év alatt százra felvinni!

Pedig kár, hogy ily hamar itt hagy, mikor látunk mi itt megint egy ilyen magas hölgyet?

Ah — mondá felkaczagva — arról már gondoskodtam, hogy megfelelő utódaim legyenek itten. Wertheimer ur már volt szives megígérni, hogy azt a névsort, a mit neki előre küldtem, mind végig be fogja szerezni. Nézze csak, itt van. Utánam fog jönni egy abesszíniai hercegnő, ez Menelik egyik unokája; azután egy megszökött honolului trónörökös, az elcsapott norvég főudvarmesternő, azután egy amerikai fogkefe királyi leánya; továbbá még a dalai láma, Draga szerb királyné...

De kérem, hisz az meghalt!

Mindegy, ha nem halt volna meg, eljött volna, sőt ha előbb eljött volna, nem halt volna meg!... Na de most már engedjen meg, de kissé pihenni térek, tudja az utazás nagyon megviselt. Isten vele!

Ezzel barátságosan megcsókoltuk egymást és távoztam.

H i r e k.

Előfizetési felhívás. Lapunk immár második évfolyamát éli. Rövid ugyan ez idő arra, hogy érdemekkel hivatkozhasunk, mindazáltal büszkén vallhatjuk, hogy mindenkor csak a közügyet szolgáltuk, a minek fényes bizonyítéka, hogy a közönség pártfogása sem maradt el tőlünk. Midőn e pártfogásért csak a hála érzés nyilvánítása mellett emlékezünk meg, — legyen szabad továbbra is szives pártfogásért esedeznünk, mert végre is nem mellékes kérdés az, hogy a lap fenállása anyagilag is biztosítva van-e, vagy sem. Julius hó elsejével új előfizetést nyitottunk, tisztelettel kérjük ezért olvasóinkat, hogy a lejárt előfizetéseket megújítani, a hátralékos előfizetési díjakat beküldeni sziveskedjenek és lapunkat ismeretségük körében terjeszteni. Előfizetési díj egész évre 10 kor., fél évre 5 kor. **A kiadóhivatal.**

17-én vármegyei közgyűlés. Mult számunkban már felhívtuk az érdekeltek figyelmét arra, hogy e hó folyamán rendkívüli megyei közgyűlés fog tartatni. Miután e gyűlésen kell a vármegyének az

alkotmányellenes kormányval szemben állást foglalnia, nem mulasztjuk el, hogy újlag ne figyelmeztessük a jó hazafiakat e gyűlés jelentőségére és fel ne kérjük a bizottsági tagokat, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg, hogy annál tökéletesebb és nyomatékosabb legyen a vármegye határozata.

Személyi hir. Andrassy Sándor kir. törvényszéki elnök és Kovács Sebestyén Lajos kir. ügyész hivatalos vizsgálati utjukról visszaérkezvén, hivatalaik vezetését átvették.

József főherczegnek jóemlékű atyja egyik látogatójának a következőket beszélte el, még a 90-es évek elején: „A napokban egy reggel a parkban sétálok s olvasgatom Kneipp szakkönyvecskéjét, mikor elmerülésből éktelen kiabálás és jajgatás térít vissza a földre a mezitlábosok honából. Arra fordulok, honnan a kiabálás hallatszik s meglepetve veszek észre egy öreg parasztot, a ki, miközben az ut szélén ugrált ide-oda, jajgatva kért, hogy hajtánám ki elszabadult kakasát a muskátlik és rododeudronok közül, mert ugymond, jaj lesz neki, hogy ha a főkertész meglátná. Én egyet hajoltam s a bokor alján meglapult kakast megfogva, odaadtam a hálálkodó parasztnak. Alig adom oda a szökevényt, hát tenyerembe a paraszt egy huszkrajczárost nyomott, fogadjam el — ugymond — ajándékba és ne szóljak semmit a dologról a főkertésznek.”

Baromfitenyésztés. Hazai fejlődő baromfitenyésztésünk igen sokat köszönhet Hreblay Emil állattenyésztési felügyelőnek, a ki nyolcz év alatt 10 szakmunkát adott a magyar baromfikedvelőknek, tenyésztőknek és gazdáknak kezébe, hogy megtanítsa őket a helyes baromfitenyésztés minden fogására. Ismerik is a Hreblay-féle könyveket széles ez országban. Most legújabb munkájával azonban Hreblay oly közkiváncsolomnak tett elcget, a mely rég-től fogva vágya volt a magyar tenyésztőknek, t. i. az, hogy egy könyvben mindent feltaláljon, néhány koronáért oly munka birtokába jusson, a tanulni vágyó, a melyből minden tekintetben pontos utmutatást nyerhet. E munka Hreblaynak e napokban megjelent „Baromfitenyésztés” czimű s 280 lapra terjedő 115 gyönyörű képpel ellátott könyve, mely a szerzőnél Rákosligeten 3 kor. 20 fillér beküldése elenében bérmentve kapható.

A gyanus gombák vizsgálata. A gyakori gombamérgezésekre való tekintettel a belügyminister akként intézkedett, hogy a gyanusnak talált gombók Mágócsy-Dietz Sándor dr. budapesti egyetemi tanárhoz küldhetők, ki azokat díjmentesen megvizsgálja.

Uj gyorsvonat Budapest és Bécs között. Julius hó 15-től kezdve az esti 6 óra 45 perczkor a budapesti nyugati pályaudvarról induló gyorsvonat, mely eddig csak Galántáig közlekedett Bécsig fog menni, hová 10 óra 10 perczkor érkezik majd meg. E vonattal együtt tehát 7 gyorsvonat fog közlekedni naponta Budapest—Bécs között.

A kigazdák panasza. Az aratási munkálatok megkezdésével az egész vármegye területéről érkeztek panaszok hozánk a miatt, mert a kigazdáknak nem szabad terményeiket — miként eddig szokásban volt — a szérűskert végében levő pajtákba behordani és a szérűskertben kicsépelniök. Ennek a rendelkezésnek oly súlyos következményei vannak, melyek a kigazdákra nézve felette sérelmesek. Tudvalevő, ugyanis, hogy a kigazdák földjei szanaszét fekszenek és mindenféle csak apróbb területeik vannak; ha már most a cséplést valamelyik a falutól távol eső földjükön kénytelenek végezni — egyrészt roppant fáradságos és igen sok időt vesz igénybe, másrészt pedig az esetleges esős

időjárás esetén könnyen el is romolhatik az a kevés termésük, melyre pedig ők oly annyira vigyáztak eddig, hogy lehetőleg tető alatt tartották. Talán lehetne a kigazdák baján segíteni? Megtettük kötelességünket, midőn a hivatott tényezők pártfogásába ajánljuk az ügyet.

Ujbánya város részvétnyilatkozata. Kissé lekéstünk ugyan a közleménnyel, de erről nem mi tehetünk, inkább maguk az ujbányaiak, kik dicséretes eslekedetüket szerénységükben nem merik a külvilággal közölni. József főherczeg elhunytá alkalmából ugyanis Ujbánya szab. kir. város képviselőtestülete ünnepélyes requiemet tartott, a melyen az egész képviselő testület feketébe öltözve jelent meg. A requiem után gyűlést tartott a képviselőtestület, melyen a polgármester azon indítványát, hogy a fenséges főherczeg emléke jegyzőkönyvben örökíttessék meg és hogy a fenséges család előtt a legmélyebb részvét fejeztessék ki, ünnepi csendben állva hallgatták meg. Ujbánya város az egyetlen város Barsmegyében, mely valóban egy szab. kir. városhoz illően adott kifejezést érzelmének.

Kaszinó Verebelyen. Régóta érzett hiányt van hivatva pótolni a Verebelyen folyó hó 4-én ujonnan megalakult társas kör. Értesülésünk szerint a kaszinó ez ideig 33 rendes és 25 rendkívüli tagot számlál, tehát léte és fejlődése egyelőre biztosítottak látszik.

A nyitra—lévai vasut. Már csak talán mégis a nyitraiaknak lesz igazuk: legalább elkövetnek mindent, hogy igazuk legyen. A nyitra—lévai vasut építése czéljaira Nyitra vármegye közgyűlése legújában 100,000 koronát szavazott meg és felhívást intézett az érdekelttséghez, hogy pártfogolják e vállalkozást. Szemesnek áll a világ.

Szerkesztői üzenetek.

(A szerkesztőség e rovat alatt készségesen ad felvilágosítást a tudakozódóknak, csak névtelen levelekre nem válaszol.)

H. M. (Verebely.) Hogy ki az a Bedegós, azt nem árulhatjuk el. Igaz, hogy ön is eltalálta, mint a hogy Maróthon mindenki ráismert; de azért un-tig elég, ha erről az alakról Góhbé csak maga ír. Higyje meg, ezt ő jobban érti mint ön s ezért „Bedegós újabb dalai” verseményét nem közölhetjük.

K. Gondoskodunk róla, hogy a kiérdemelt jutalom el ne maradjon.

S. T. Ha kedve telik benne, miért ne tehetné meg. Elvégre jogállamban élünk.

Olvasó. Abban megint önnek van igaza. Van rá eset, hogy erőlyes fellépéssel sem lehet czélhoz jutni; ilyenkor fordítani kell egyet a dolgon és „protekeziót” venni igénybe. Ez ugyan csunya dolog, de ugylátszik Magyarországon igen hasznos

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

Férfi és női czipők

a legizlésesebb kiállításban a legjutányosabb áron mellett megrendelhetők nagyban és kicsinyben.

Bernstein Mór czipőgyárában

UJPEST, Arpád-utca 21. szám.

Vidéki megrendelések postafordultával eszközöltetnek.

FIGYELEM!

Megbízható legjobb minőségű hárneves valódi szepességi

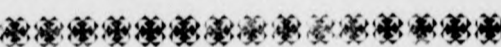
lennvaszon és damasztáru

minden nagyobb üzletben kapható.

A késmárki gyár bejegyzett védjegye

HAZAI IPAR!

Butorozott szoba

kiadó.

Czím a kiadóhivatalban.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen

únes jobb a

RETHY-féle

pemetefű czukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RETHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RETHY-félét fogadjunk el